

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-1045/	14-12-2016

ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Д О К Л А Д

ОТ ТАТЯНА ВАЛЕНТИНОВА ГРОЗДАНОВА и
ТАТЯНА ГЪОНЕВА КОЕВА
членове на НСММСНД и контактни точки в Европейската съдебна мрежа

ОТНОСНО: Участие в 47-мата пленарна среща на ЕСМ в Братислава,
21-23 ноември 2016 година

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ,

В качеството ни на членове на Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела и контактни точки за България в Европейската съдебна мрежа по наказателни дела, взехме участие в 47-мата пленарна среща на ЕСМ, която се състоя в Братислава в периода от 21-23 ноември 2016 година под Председателството Република Словакия.

От страна на прокурорската мрежа участие взе и колегата от Апелативна прокуратура Бургас Кузманов.

В 47-мата среща на ЕСМ, която бе посветена на развитието на по-ефективно сътрудничество с фокус приложението на Директива 2012/29/ЕС на ЕП и на Съвета от 25.10.2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета и представяне на Европейска мрежа за правата на жертвите на престъпления и Европейска съдебна мрежа за киберпрестъпления, взеха участие повече от 130 участници – представители както на Словакия, така и контактни точки на ЕСМ от ДЧ на ЕС, от държави - кандидати за членство в ЕС, асоциирани и трети държави, както и представители на Евроджъст, ЕК, Генералния секретариат на Съвета на ЕС и партньорски организации.

Срещата продължи два дни и бе открита на 22.11.2016 година с встъпителни изказвания от г-жа Моника Янковска, Държавен секретар на Министерство на правосъдието на Република Словакия, г-жа Станислава Юричкова – Национален кореспондент на Република Словакия в ЕСМ и г-н Ола Льофгрен, Секретар на ЕСМ, които приветстваха участниците и очертаха някои от основните цели и насоки на срещата, сред които двете главни теми бяха правата на жертвите на престъпления и предоставяне на електронни доказателства.

След това г-н Томас Ламирой, Национален кореспондент на Кралство Белгия в ЕСМ, представи добрите практики и установените проблеми при разследването на терористичните атаки на летището и метрото в Брюксел през март 2016 година и при оказване на подкрепа на жертвите от тях, като в презентацията му бе засегната и темата за ролята на ЕСМ в процеса на протичащото разследване.

По-нататък г-н Грег Хейлин от Службата за жертвите на престъпления в Република Ирландия запозна участващите в семинара със създадената Европейска мрежа за правата на жертвите на престъпления (European Network on Victim's Right – ENVR).

Мрежата е неформална, изградена е по инициатива на Кралство Нидерландия с подкрепата на Словакия, Франция, Ирландия, а по-късно – и Унгария и с безвъзмездната помощ на ЕК. Състои се от контактни точки – служители в министерства или други ведомства. Нейна цел е укрепването на правата на жертвите и засилването на сътрудничеството между държавите-членки в областта на правата на жертвите на престъпления, за да се постигне практически всекидневното прилагане на установените от законодателство на ЕС стандарти в тази област.

След това г-н Бранислав Бохачик, прокурор в Генералната прокуратура на Република Словакия представи новосъздадената (м. 06.2016 година) Европейска съдебна мрежа за киберпрестъпления (European Judicial Cybercrime Network – EJCN), чиято цел е улесняване и насърчаване на сътрудничеството между компетентните съдебни органи, разследващи компютърни престъпления, както и престъпления, за чието разследване е необходимо установяването на компютърни данни и разследване във виртуалното пространство. Мрежата осъществява обмен на информация, обсъждане на казуси и предоставя експертна помощ при тяхното решаване. Изградена е от по 1 контактна точка от всяка ДЧ и ще провежда срещи два пъти годишно, като в дейността си ще взаимодейства с Евроджъст, Европол, Сепол, Интерпол.

След това г-н Кенет Харис - Заместник-директор на Службата за международни отношения в Министерството на правосъдието на САЩ - запозна участниците в срещата със специфичните изисквания на американското законодателство към молбите за правна помощ за съхраняване, изземване и получаване на електронни доказателства. В отправените молби следва да бъдат изложени факти относно съществуващ риск за живота на някого или опасност от унищожаване на доказателства, факти относно обосновано подозрение, че конкретно лице е извършило престъпление, факти, установяващи наличието на връзка между извършеното от това лице престъпление и необходимостта именно съответен акаунт да бъде претърсен, като във всички случаи, тъй като претърсването на акаунт се приравнява на претърсване на жилище и се извършва със съдебна заповед, в молбата трябва да бъдат описани прецизно не само тези факти, но и източниците им (свидетелски показания, експертизи и т.н.), както и въз основа на какво молещата страна счита, че търсеното електронно доказателство все още е достъпно в съответния акаунт.

Г-н Харис даде и важни практически насоки за изготвянето на молбите за правна помощ във връзка със съхраняването на електронни доказателства – първо да бъде проверено дали доказателството се намира на IP адрес от сървър, който действително е на територията на САЩ, тъй като според решение на Апелативния съд на САЩ по случая „Майкрософт“ съдебно разрешение за претърсване на акаунт би могло да бъде дадено, само ако той се намира на територията на САЩ. В случаите на спешност в молбата следва да се посочи на какво се дължи тя, а ако се иска съхраняване на данни, съдържащи се в различни акаунти – за всеки един от тях трябва да бъде предоставена посочената по-горе информация. Необходимо било също така да се извърши проверка за правилното изписване (спелуване) на имената в молбата, а също така да се извърши

предварителна проверка дали в САЩ вече не се провежда разследване по същото престъпление и срещу същите лица от ФБР, ДЕА или Службата за сигурност.

Г-н Харис поясни също така, че ако спешността се налага поради смърт или тежко нараняване, не е необходимо да се изготвя молба за правна помощ, а да се установи контакт с ФБР.

След обяд участниците в срещата дискутираха в три работни групи следните теми:

1. Взаимодействие между EJN и ENVR;
2. Ролята на EJN в прилагането на Директива 2012/29/ЕС с акцент на случаите, свързани с терористичните атаки и
3. Електронни доказателства.

Съдия Гьонева взе участие във втората работна група, а съдия Грозданова – в третата работна група.

Във втора работна група бяха дискутирани въпросите кои са първите мерки, които следва да бъдат предприети в случаите на терористични атаки с фокус върху ролята на прокурорите, осигуряването на медицинска и психологическа помощ на пострадалите и процеса на идентификация на жертвите на терористичната атака. По-нататък бе обсъдено как пострадалите при такова престъпление да получат максимално точна информация, подкрепа и защита, за да могат да участват по-нататък в наказателния процес. Представители на Франция и Белгия споделиха своя опит по този въпрос, натрупан във връзка с разследването на атентата в редакцията на „Шарли Ебдо“ и последвалите го терористични действия със задържането на заложници, както и във връзка с атентатите на летището и в метрото на Брюксел през 2016 година. По-нататък в тази група бе дискутирано от гледна точка на Директива 2012/29/ЕС, че грижата на жертвите на престъпления е дължима във всички случаи на престъпни посегателства, а не само при тероризъм. На обсъждане бе поставен и въпросът за преодоляване на затрудненията при идентифициране на жертвите на престъпление, предоставяне на необходимото им лечение, осигуряване на превод на говоримия от тях език, за да може да им бъде осигурен както достъп до правосъдие, така и достатъчна по обем информация от първия момент на контакт със съответните компетентни власти. От тази гледна точка бе обсъдено и мястото на контактните точки на EJN и ролята им като лица, които биха могли да съдействат за постигането на целите на Директивата в пълнота.

В третата работна група бе обсъдена проблематиката на събирането на електронни доказателства. Първо бе поставен въпроса за това дали отделните държави разполагат с онлайн платформи за комуникация, чрез които да изпращат и да получават молби за правна помощ и съответно – европейска заповед за арест (ЕЗР), както и степента на тяхната защита. Установено бе, че подобна платформа за комуникация има в Словакия, но не и в останалите държави, а другият голям проблем, който бе поставен от представителите на Германия бе, че при обмена на информация, включително и с контактни точки на EJN, не могат да ползват защитен имейл.

От Катаржина Павловска бе съобщено, че към настоящия момент все още нито една от ДЧ не е комуникирала транспонирането на Директива 2014/41/ЕС относно ЕЗР по наказателноправни въпроси. ЕК, обаче, подготвя към формуляра на ЕЗР допълнение, касаещо събирането на електронни доказателства, като се очаква през 2017 година да заработи прототип на онлайн портал, съдържащ електронни формуляри за събиране на доказателства. Посочено бе, че ЕК си е поставила за задача да създаде платформа за ЕЗР, която да е подходяща и за събирането на електронни доказателства, свързани с идентификация на лица, IP адреси и др. подобни данни, като това ще бъде допълнителна (възможна) част към формуляра на ЕЗР. Освен това платформата ще

позволява автоматично превеждане на попълнения формуляр на ЕЗР, а ЕК възнамерява да издаде Наръчник за ЕЗР, като приоритет ще бъде даден и на осигуряването на защитени линии за комуникация.

В контекста на обсъждането Словакия запозна участниците в тази работна група и с подготовения от тях формуляр на молба за правна помощ по чл. 29 от Конвенцията за престъпленията в кибернетичното пространство (Конвенцията от Будапеща), когато замолената държава е САЩ (Конвенцията е ратифицирана от САЩ и се прилага от 01.01.2007 година).

От своя страна г-н Харис посочи, че САЩ не разполагат с платформа за молби за правна помощ, като изпращането им се извършва или чрез Евроджъст, или чрез офицерите за връзка. Изказа виждане, че ни би могло да съществува подходящ формуляр, в който в пълнота да бъде отразено изискването да бъде ясно посочено наличието на изискуемата от тяхното законодателство „основателна причина“ (probable cause). Г-н Харис сподели, също така, че на сайта на EJM е публикувано и Ръководство за процесуалните изисквания към молбите за правна помощ към САЩ.

Г-жа Анита Ван де Кар като представител на Съвета на Европа направи предложение за създаването на платформа за размяна на молби за правна помощ по защитени канали.

В обобщение в работната група се достигна до извод, че работата по въвеждането на ЕЗР и събирането на електронни доказателства следва да бъде насочена към създаването на отворена платформа за изпращане на ЕЗР по защитени канали за предаване, електронните доказателства да бъдат включени като допълнение във формуляра на ЕЗР, да бъдат създадени и електронни форми за молби за правна помощ, които да са приложими за страни извън ЕС и да бъдат изготвени указания, с които да се пояснят на прилагащите ги национални органи някои практически аспекти както на ЕЗР, така и на молбите за правна помощ, изпращани към държави, които не са ДЧ на ЕС.

На следващия ден – 23.11.2016 година представители на всяка една от работните групи представиха на пленарния състав обобщение на проведените в групите дискусии и достигнатите в резултат на тях заключения.

След това представителите на секретариата на EJM запознаха участниците за приоритетите на EJM в следващите шест месеца. Демонстрирана бе и осъвременената страница на сайта на EJM и в частност – промяната в инструментите – Компендиум, Атлас и Библиотека, които понастоящем са ъпгрейдвани и конструирани за употреба по по-достъпен начин. Показан бе и новият, действащ онлайн инструмент, за статистическо отчитане на осъществените от контактните точки на EJM дейности.

Г-жа Нина Хлапечкова от Министерство на правосъдието на Република Словакия запозна участниците с устройството на съдебната система на държавата-домакин и главните аспекти на организацията по осъществяване на международното сътрудничество по наказателни дела в Република Словакия.

Срещата бе закрыта от г-жа Ан Мари Кутияр от Малта, която отправи покана за участие в 48-та пленарна среща на EJM под Председателството на Малта, която ще бъде посветена на електронните доказателства, прането на пари и анализ на първите резултати от приложението на ЕЗР.

По време на срещата с нас бе осъществен контакт от г-н Хане, контактна точка на EJM на Германия, който се интересувахе дали България има централен орган, към който да бъде отправено запитване за всички получени и съответно изпълнени/неизпълнени ЕЗА, издадени от Германия. Обяснено му бе, че поначало такъв орган е Министерство на правосъдието на Република България, но изразихме съмнението си, че се води подобна обобщена статистика и то - по държави, тъй като

изпълнението на издадените ЕЗА се осъществява от 28 окръжни съдилища на територията на цялата страна и контактите между издаваща държава и съответния изпълняващ орган са преки, без ангажиране на Министерство на правосъдието.

Гр. София, 12.12.2016 година

С уважение,

Татяна Грозданова,
Татяна Гьонева,
членове на НСММСНД
контактни точки на България в ЕСМ